

กระทู้ถามที่ ๖๑๕ ร.

สภาผู้แทนราษฎร

๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕

เรื่อง การให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุ

กราบเรียน ประธานสภาผู้แทนราษฎร

ข้าพเจ้าขอตั้งกระทู้ถาม ตามนายกรัฐมนตรี ดังต่อไปนี้

ปัจจุบันผู้สูงอายุมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น แต่พบว่าผู้สูงอายุบางกลุ่มถูกทอดทิ้ง ขาดคนดูแล ไร้ที่อยู่อาศัย ซึ่งเกิดจากสาเหตุหลายประการ เช่น ปัญหาด้านสุขภาพ ปัญหาด้านเศรษฐกิจ ปัญหาด้านสังคม อีกทั้งการช่วยเหลือจากภาครัฐในด้านสถานสงเคราะห์แก่ผู้สูงอายุยังมีไม่เพียงพอ การดูแลไม่ทั่วถึง ไม่ได้มาตรฐานในการรักษาพยาบาล ดังนั้น จึงจำเป็นที่รัฐบาลจะต้องหาหลักประกันให้แก่ผู้สูงอายุในด้านต่างๆ ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงขอเรียนถามว่า

๑. รัฐบาลมีนโยบายและมาตรการในการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้สูงอายุหรือไม่ อย่างไร

๒. ขณะนี้ประเทศไทยมีผู้สูงอายุจำนวนเท่าใด และรัฐบาลได้เข้าไปดูแลผู้สูงอายุเหล่านี้หรือไม่ อย่างไร

๓. รัฐบาลมีนโยบายที่จะส่งเสริมการดำเนินชีวิต และแก้ไขปัญหให้กับผู้สูงอายุอย่างครบวงจร ด้วยการเร่งรัดให้มีพระราชบัญญัติผู้สูงอายุหรือไม่ อย่างไร

ขอให้อตอบในราชกิจจานุเบกษา

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

องอาจ คล้ามไพบูลย์

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์

กรุงเทพมหานคร

คำตอบกระทู้ถามที่ ๖๑๕ ร.

ของ นายองอาจ คล้ามไพบูลย์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กรุงเทพมหานคร
เรื่อง การให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุ

ข้าพเจ้า นายเดช บุญ-หลง รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ได้รับมอบหมายจาก ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี ให้เป็นผู้ชี้แจงตอบกระทู้ถาม เรื่อง การให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุ ข้าพเจ้าขอตอบกระทู้ถามของท่านสมาชิกผู้มีเกียรติ ดังนี้

คำตอบข้อ ๑ ขอเรียนว่า รัฐบาลถือเป็นนโยบายสำคัญที่จะต้องให้ผู้สูงอายุมีสถานภาพดี คำว่าสถานภาพดี คือ ผู้สูงอายุต้องมีสุขภาพที่ดีทั้งกายและจิตใจ อยู่ในครอบครัวอบอุ่น มีสังคมที่ดี อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม มีหลักประกันที่มั่นคง ได้รับสวัสดิการและการบริการที่เหมาะสมดำรงชีวิตอยู่อย่างมีคุณค่า มีศักดิ์ศรี พึ่งตนเองได้ มีส่วนร่วมและเป็นที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจของครอบครัว และชุมชน เป็นบุคคลที่มีประโยชน์ต่อสังคมและสมควรส่งเสริมให้คงคุณค่าไว้ให้นานที่สุด แต่ในกรณีที่เกิดอยู่ในสถานะจะต้องพึ่งพิงผู้อื่น ครอบครัวและชุมชนจะต้องเป็นด่านแรกในการเกื้อกูลเพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถดำรงอยู่ในชุมชนได้อย่างมีคุณภาพ โดยรัฐจะจัดสวัสดิการเป็นระบบเสริมเพื่อให้เกิดหลักประกันในวัยสูงอายุและความมั่นคงของสังคม

สำหรับมาตรการสำคัญที่รัฐบาลได้ให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุ ได้แก่

๑. รัฐบาลได้ยกร่างแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๖๔) เพื่อใช้เป็นกรอบการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุของประเทศ ขณะนี้กำลังอยู่ในระหว่างการนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบให้ส่วนราชการและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับแผนไปพิจารณาจัดทำแผนปฏิบัติการ ทั้งนี้แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๖๔) มีจุดเด่น คือ การมองผู้สูงอายุว่าเป็นบุคคลที่มีประโยชน์ต่อสังคมและสมควรส่งเสริมให้คงคุณค่าไว้ให้นานที่สุด และเป็นแผนที่ให้ความสำคัญต่อ “วงจรชีวิต” ของคนทุกช่วงวัย เน้นการเตรียมความพร้อมของประชากรเพื่อเป็นผู้สูงอายุที่มีคุณภาพ แผนดังกล่าวมีลักษณะเป็นแผนยุทธศาสตร์ ซึ่งกำหนดมาตรการตามรายยุทธศาสตร์ ๕ ยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย การเตรียมความพร้อมของประชากรสูงอายุที่มีคุณภาพ การส่งเสริมผู้สูงอายุ ระบบคุ้มครองทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ การบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาทางด้านผู้สูงอายุระดับชาติ และการพัฒนานุเคราะห์ด้านผู้สูงอายุ และการประมวลและพัฒนาองค์ความรู้ด้านผู้สูงอายุและการติดตามประเมินผลการดำเนินการตามแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ

๒. การผลักดันร่างพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. ซึ่งกำหนดสาระสำคัญที่จะยังประโยชน์แก่ผู้สูงอายุเป็นอย่างยิ่ง ขณะนี้ได้ผ่านการตรวจร่างจากสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเรียบร้อยแล้ว และอยู่ในระหว่างขั้นตอนการนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา ก่อนเสนอต่อรัฐสภาต่อไป ซึ่งรัฐบาลจะเร่งผลักดันให้มีการประกาศใช้เป็นกฎหมายต่อไป

๓. การจัดตั้งธนาคารสมอง คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๓ และ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๓ มอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ทำหน้าที่เป็นหน่วยทะเบียนกลางของธนาคารสมอง มีหน้าที่รวบรวมข้อมูล จัดทำเป็นบัญชีหรือทำเนียบ ผู้ทรงคุณวุฒิจำแนกเป็นรายสาขาตามความต้องการในการพัฒนาประเทศ รวมทั้ง เห็นชอบให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นศูนย์รวมข้อมูลผู้ทรงคุณวุฒิที่เกษียณอายุแล้ว ทั้งจากภาครัฐและเอกชนที่มีความพร้อมและสมัครใจ (Supply) และข้อมูลความต้องการขอรับความช่วยเหลือของหน่วยงานและองค์กรต่างๆ (Demand) ตลอดจนเป็นตัวกลางประสานเชื่อมโยงเครือข่ายต่างๆ และให้ฝ่ายที่ขอรับความช่วยเหลือได้พบและทำความตกลงในรายละเอียดวิธีการทำงานกับวุฒิสภาและค่าใช้จ่ายที่จำเป็น ซึ่งปัจจุบันมีวุฒิสภาที่สมัครร่วมในธนาคารสมอง ประมาณ ๑,๗๐๐ คน จำแนกเป็นหลายสาขา เช่น การศึกษา สาธารณสุข เกษตร วิทยาศาสตร์ กฎหมาย การเงิน การคลัง พัฒนา สังคม การบริหาร เป็นต้น

คำตอบข้อ ๒ ขอรียนว่า จากข้อมูลการคาดประมาณประชากรของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ประมาณการว่าผู้สูงอายุในประเทศไทยปี พ.ศ. ๒๕๔๕ มีจำนวน ๕.๕ ล้านคน และจะเพิ่มสูงขึ้นในปี ๒๕๔๖ และปี ๒๕๔๗ เป็นจำนวน ๖.๑ และ ๖.๓ ตามลำดับ คิดเป็นร้อยละ ๕ - ๑๐ ของจำนวนประชากรทั่วประเทศ

สำหรับการเข้าไปให้การช่วยเหลือดูแลผู้สูงอายุนั้น เนื่องจากในปัจจุบันผู้สูงอายุไทยส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในครอบครัว โดยประเภทของผู้สูงอายุสามารถแบ่งออกเป็น ๒ กลุ่มคือ ผู้สูงอายุที่มีศักยภาพ มีความสามารถและช่วยเหลือตนเองได้ กับผู้สูงอายุที่ต้องการได้รับความช่วยเหลือ เนื่องจากประสบปัญหาความเดือดร้อนในด้านต่างๆ เช่น ถูกทอดทิ้ง ขาดผู้อุปการะดูแลไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ มีปัญหาด้านสุขภาพอนามัย เป็นต้น รัฐบาลจึงได้จัดให้บริการแก่ผู้สูงอายุ จำแนกเป็น ๒ ประเภท ดังนี้

๑. บริการที่รัฐจัดให้แก่ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในครอบครัวและชุมชน ได้แก่

๑.๑ จัดตั้งศูนย์บริการทางสังคมผู้สูงอายุ เป็นลักษณะการให้บริการแก่ผู้สูงอายุแบบเข้าไปเป็นกลีบ บริการที่จัดขึ้นภายในศูนย์ ฯ ได้แก่ บริการด้านสุขภาพอนามัย บริการด้านกายภาพบำบัด

บริการด้านสังคมสงเคราะห์ บริการด้านกิจกรรมเสริมรายได้ บริการบ้านพักฉุกเฉิน และบริการ
ออกหน่วยเคลื่อนที่ เป็นต้น (ปัจจุบันมีศูนย์ ฯ ในความรับผิดชอบของกรมประชาสงเคราะห์ จำนวน
๑๘ แห่งทั่วประเทศ)

๑.๒ สนับสนุนให้มีการจัดตั้งศูนย์บริการผู้สูงอายุในวัดโดยชุมชน เป็นโครงการที่สนับสนุน
ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุในชุมชนของตนเอง โดยใช้วัดหรือสถาบันทางศาสนาอื่นๆ เช่น
โบสถ์ มัสยิด เป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมตามความต้องการของชุมชนนั้นๆ (ปัจจุบันกรมประชา
สงเคราะห์ได้สนับสนุนให้มีการจัดตั้งศูนย์ ฯ ขึ้น ๒๐๐ แห่งทั่วประเทศ)

๑.๓ สนับสนุนค่าใช้จ่ายแก่ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในชนบท มีฐานะยากจน ไม่มีรายได้
เพียงพอแก่การยังชีพ หรือถูกทอดทิ้ง หรือขาดผู้อุปการะเลี้ยงดู และไม่สามารถประกอบอาชีพ
เลี้ยงตนเองได้ โดยจัดสรรเงินช่วยเหลือคนละ ๓๐๐ บาท/เดือนตลอดชีพ เป็นเงิน “เบี้ยยังชีพ
ผู้สูงอายุ” โดยรัฐบาลได้กำหนดหลักเกณฑ์คุณสมบัติของผู้สูงอายุที่จะได้รับเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพ
เมื่อวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ ซึ่งกำหนดหลักเกณฑ์การคัดเลือกผู้สูงอายุที่จะได้รับเบี้ยยังชีพ
ให้ดำเนินการพิจารณาโดยคณะกรรมการระดับท้องถิ่น ซึ่งประกอบด้วย ผู้แทนศูนย์สงเคราะห์ราษฎร
ประจำหมู่บ้าน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนองค์กรผู้สูงอายุในชุมชน ผู้แทนองค์กร
ประชาสังคม และบุคคลที่น่าเชื่อถือในชุมชน สำหรับคุณสมบัติของผู้สูงอายุที่จะได้รับการคัดเลือก คือ
ผู้สูงอายุที่มีอายุเกิน ๖๐ ปี ขึ้นไป ไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพ หรือถูกทอดทิ้งหรือขาดผู้อุปการะ
เลี้ยงดู และไม่สามารถประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองได้ หากผู้สูงอายุมีคุณสมบัติพื้นฐานเหมือนกันให้พิจารณา
ผู้สูงอายุที่มีปัญหาซ้ำซ้อนสมควรได้รับการพิจารณาก่อน และผู้สูงอายุที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล ทุรกันดาร
ยากต่อการเข้าถึงบริการของรัฐสมควรได้รับการพิจารณาในระดับต้น

๑.๔ สนับสนุนให้ชุมชนและภาคเอกชนมีบทบาทสำคัญ ในการจัดสวัสดิการและบริการแก่
ผู้สูงอายุ

๑.๕ เผยแพร่ความรู้ให้ผู้สูงอายุรู้จักการปรับตัว การดูแลสุขภาพ การป้องกันโรคโภชนาการ
การออกกำลังกายด้วยรูปแบบและวิธีการต่างๆ

๑.๖ จัดกิจกรรมด้านต่างๆ เพื่อกระตุ้นให้ชุมชน สังคม ตระหนักในความสำคัญของ
ผู้สูงอายุและการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ ของผู้สูงอายุ

๑.๗ ส่งเสริมการศึกษานอกโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยแก่ผู้สูงอายุ

๒. บริการที่รัฐจัดให้แก่ผู้สูงอายุที่ถูกทอดทิ้ง เนื่องจากยังมีผู้สูงอายุจำนวนหนึ่งที่ประสบปัญหา
ถูกทอดทิ้ง ไม่มีที่อยู่อาศัย ไม่มีผู้อุปการะดูแล รัฐจะพิจารณาให้ความช่วยเหลือในรูปของ “การสงเคราะห์

ในสถานสงเคราะห์คนชรา” ซึ่งเป็นบริการที่รัฐจัดขึ้นเพื่อเป็นทางเลือกสุดท้ายแก่ผู้สูงอายุที่ไม่สามารถอาศัยอยู่ในครอบครัวและชุมชนได้ บริการที่จัดไว้ในสถานสงเคราะห์ประกอบด้วย บริการด้านปัจจัยสี่ บริการตรวจสุขภาพทั่วไป บริการด้านการรักษาพยาบาล บริการด้านกายภาพบำบัด บริการด้านสังคม สงเคราะห์ เป็นต้น (ปัจจุบันมีสถานสงเคราะห์คนชราในสังกัดกรมประชาสงเคราะห์ จำนวน ๒๐ แห่งทั่วประเทศ)

คำตอบข้อ ๓ ขอบริเวณว่า รัฐบาลได้วางแผนการดำเนินการและกำหนดมาตรการที่จะส่งเสริมการดำเนินชีวิตและแก้ไขปัญหาให้กับผู้สูงอายุอย่างครบวงจรและเป็นองค์รวม โดยได้วางมาตรการการดำเนินงานดังระบุไว้ในแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๖๔) นับตั้งแต่การเตรียมความพร้อมของประชากรสูงอายุที่มีคุณภาพ การส่งเสริมผู้สูงอายุ ระบบคุ้มครองทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ การบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาทางด้านผู้สูงอายุระดับชาติและการพัฒนานุเคราะห์ด้านผู้สูงอายุ

สำหรับร่างพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. ขณะนี้ผ่านการตรวจร่างของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาแล้ว และอยู่ในระหว่างการนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา ก่อนเสนอรัฐสภาต่อไปโดยหลักการและเหตุผลของร่างพระราชบัญญัติผู้สูงอายุที่สำคัญ คือ เพื่อให้มีกฎหมายว่าด้วยผู้สูงอายุ ซึ่งมีบทบัญญัติเกี่ยวกับสิทธิผู้สูงอายุและคนชราที่ยากไร้ให้มีสิทธิได้รับความช่วยเหลือจากรัฐ รวมทั้งเพื่อให้ได้กฎหมายที่ครอบคลุมทุกด้านสำหรับผู้สูงอายุ และเพื่อให้การดำเนินงานเกี่ยวกับการคุ้มครอง การส่งเสริม และสนับสนุนต่อสิทธิและประโยชน์ของผู้สูงอายุเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๕๔ และมาตรา ๘๐